

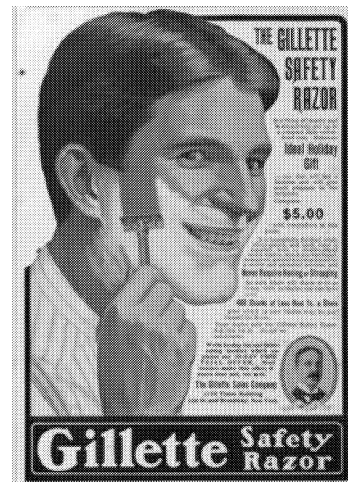
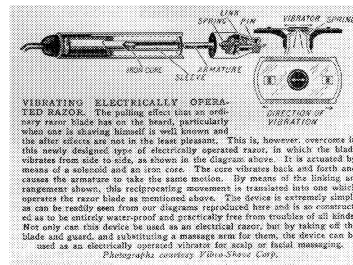
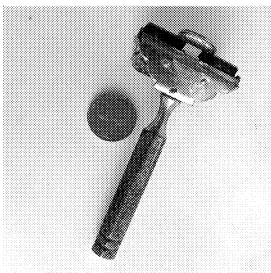
HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

101 - SHAVING AND SHAVERS - PART 2 OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2018

In Part 1 we saw that the Torah prohibits men from shaving their beard with a razor. In this shiur we need to apply the principles that we learned in Part 1 to the electric shaver and understand the contemporary psak.

A] THE HISTORY OF THE ELECTRIC SHAVER

- 1879 - invention of the manual beard-clipping machine, mentioned by poskim at the end of the 19C.
- 1898 - patents first filed for an electric razor.
- 1903 - invention of the safety razor by Gillette in the US. This was marketed in Europe from 1905.
- 1925 - invention of the electric safety razor and the vibro-shave.
- 1931 - Jacob Schick created the first electric shaver. This was already referenced in the US poskim by 1932.¹
- 1939 - Phillips began to produce the shaver with a round head.²
- 1980s - Invention of the 'Lift & Cut' electric shaver.

B] THE HALACHIC BACKGROUND

We must briefly review the halachic framework for the mitzvah that we saw in Part 1.

1. לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנד:

ויקרא יט:כו

In Parashat Kedoshim the Torah explicitly prohibits 'destroying' the corners of the beard. It does NOT specifically refer to a razor blade.

2. (ה) לא יקרוח קרוח בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ויבששם לא ישרטו שרטת

ויקרא כא:ה

There is a parallel prohibition in Parashat Emor for Cohanim³ which prohibits 'shaving' the corners of the beard. Again, it does NOT specifically refer to a razor blade.

3. (ה) כל ימל נדר נזרו תער לא יעבר על ראשו עד מלאת הימם אשר יגזר לה קדש יהיה גדל פרע שער ראשו

במדבר ו:ה

The Torah DOES use the expression 'ta'ar' for prohibition of the shaving for the nazir.

1. Electric shavers reached Eretz Yisrael in the late 1940s and 1950s as bachurim began to arrive from the US.
 2. For a detailed history of how the electric shaver was dealt with in early poskim see Machonet Giluach Behalacha by R. Aharon Pfueller Chelek Bet Chap 1.
 3. Although this is not counted by most Rishonim as a separate mitzvah.

4. (ז) וְכֹה־תַעֲשֶׂה לָהֶם לְטִהָרָם הַזֶּה עֲלֵיהֶם מִי חֲטָאֵת וְהַעֲבִירוּ תֵעָרׁ עַל־כָּל־בְּשָׂרָם וְכִבְּסוּ בַגְדֵיהֶם וְהִטְהָרוּ:

במדבר ח"ז

So too for the inauguration of the Levi'im, which involved shaving them, the Torah explicitly states that a razor was used.

5. והמשחית פאת זקנו ... ואינו חייב עד שיטלנו בתער

משנה מכות פרק ג משנה ה

Nevertheless, as we saw in Part 1, Mishna rules that even for the prohibition of shaving the corners of the beard, the prohibition is with a razor. Why would the Mishna rule this way if the verse never specified a razor!?

6. ואינו חייב עד שיטלנו בתער. ת"ר: וּפָאֵת זָקְנָם לֹא יִגְלַחוּ - יכול אפ"ל גלחו במספרים יהא חייב? ת"ל: לא תשחית. אי לא תשחית, יכול אם לקטו במלקט ורהיטני יהא חייב? תלמוד לומר: לא יגלחו. הא כיצד? גילוח שיש בו השחתה, הוי אומר: זה תער.

מכות כא.

The Gemara⁴ learns a gezeira shava⁵ between the two verses in Kedoshim and in Emor. The actual prohibition must include BOTH elements of the mitzvah: 'hashchata' - destruction of the beard; and 'giluach' - an act of shaving. The Gemara then indicates that the only way to do both of these is with a razor.

7. ואינו חייב עד שיגלחנו בתער שנאמר ולא תשחית את פאת זקנך גילוח שיש בו השחתה. לפיכך אם גלח זקנו במספריים פטור

רמב"ם עבודה זרה פרק יב הלכה ז

The Rambam explicitly rules that the Torah prohibition is only with a razor blade. Scissors are permitted.⁶

8. אמר רב: מיקל אדם כל גופו בתער. מיתבי: המעביר בית השחי ובית הערוה - הרי זה לוקה! הא בתער, הא במספרים. והא רב נמי בתער קאמר! כעין תער

נזיר נח:

The Gemara in Nazir, when discussing the mitzvah of lo yilbash (for a man not to engage in feminine personal grooming - see below) rules that a man may nevertheless cut his body hair (not here discussing the head or beard) for comfort. Scissors are certainly permitted for this. And although an actual razor is not allowed, something which is 'k'ein ta'ar' - 'similar to a razor', is permitted.

9. כעין תער - שגזז במספרים צסמוך לצשר כעין תער

רש"י שם

Rashi explains that 'k'ein ta'ar' means the use of scissors which cut the hair very short and close to the skin.

How does the category of 'k'ein ta'ar' apply to the issue of cutting the corners of the beard?

10. י אינו חייב על השחתת פאת הזקן אלא בתער. אבל במספרים מותר, אפילו כעין תער

שולחן ערוך יורה דעה סימן קפא סעיף י

The Shulchan Aruch takes a lenient approach. Only a true razor blade is prohibited. Scissors are definitely permitted, even if they act 'k'ein ta'ar', and cut close to the skin.

11. הגב: ומ"מ נזכרים כשמתפרין פן יעשה הכל עם חלק התחתון וכוי כתער

רמ"א שולחן ערוך יורה דעה סימן קפא סעיף י

However the Rema warns that there are some scissors which actually acts as a true razor and not just 'like' a razor. This will clearly be prohibited.

4. See also Sifra Kedoshim 3:6.

5. Even though the verse in Emor relates only to Cohanim, Chazal understood them to be thematically linked (they also both deal with self-mutilation). See Part 1.

6. We saw in Part 1 that, even though the Rambam uses the expression 'patur', the Beit Yosef understands that he permits this fully. The Sefer HaChuniuch however takes a different position - see below.

12. ת"ל לא תשחית. ומספרים אינן משחיתים שאין חותכין שיער בלד עיקר כהער:

גילוח שיש בו השחתה. דרך לגלח בו ומשחית וחינו תער. אבל רבינו משיחית ואין דרך לגלח בו ומספרים מגלחין ואין משחיתים

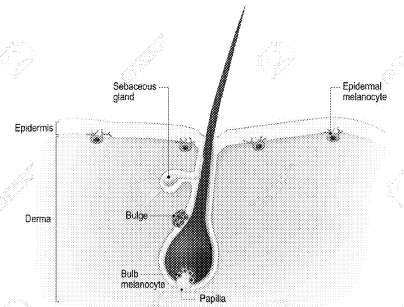
ריבין שם (במקום רשי')

The Rivan takes a different approach. He explains that the key issues concerning the Torah prohibition are: (i) how close is the shave - if it cuts at the root of the hair, this is called 'hashchata'; and (ii) how 'normal' is the use of this instrument for shaving. Anything normally used will be considered 'giluach'. If electric shavers do both of these things, would they be prohibited?

In summary, there are three levels of shaving for the purposes of these halachot:

1. תער - a true razor, which is prohibited by the Torah as 'hashchata' - destruction⁷ of the hair.
2. מספרים - scissors which act 'like a razor' and which cut close to the skin. The Shulchan Aruch permits these for the beard.
3. מספרים - scissors acting in a regular way, which do not cut close to the skin. These are permitted by all authorities. However, the Rema (based on the Terumat Hadeshen) warns that once scissors are sharp enough to cut using one blade, these will be classified as a true razor.

The hair follicle

C] HALACHIC APPROACHES TO ELECTRIC SHAVERS

C1] APPROACH 1 - RESULTS MATTER! HOW CLOSE IS THE SHAVE?

13. עד שיטלנו בתער. דכתיב ולא תשחית. אבל במספרים מותר דלית בהו השחתה שהרי ניכר שם השער ...

נימוקי יוסף מכות ג:

The Nimukei Yosef (14/15C Spain) understands that the halachic definition of a razor is something which removes hair such that the hair is no longer visible. Scissors leave visible hair and are thus permitted.

14. ... על כן מחוייבים למחות בידן ולגזור עליהן בעונש חמור שלא יגלחו כלל אף תחת הגרון אפילו במספריים כעין תער.

מיהו הא ודאי שרי כשאינו מגלח בסמוך לבשר לגמרי אלא מניח קצת שער דאין כאן השחתת זקן

ב"ח יורה דעה סימן קפא

The Bach disagrees with lenient position of the Shulchan Aruch and rules that, in order to avoid the prohibition, some hair must remain visible. Hashchata means any close shave!

15. והב"ח ס"ט כתב דלריך ליזכר ול"נ דעת הרב עיקר כיון דכל הפוסקים כתבו סתמא דמספרים מותר אם כן הא דתרומת הדשן

חומרא היא והבו דלא לוסף עלה

ש"ך יורה דעה סימן קפא ס'ק ז

The Shach rejects this and upholds the position of the Shulchan Aruch - that a close shave using scissors is fine. Even the concern of the Terumat Hadeshen (as quoted in the Rema) is a chumrah which should not be extended.

16. ועל דבר האיש שבא לו בזקנו כמו חום ואש שורפת בבשר, ואמרו הרופאים להסיר זקנו בתער ע"י מים ובורית בכדי

שילכו השערות מעיקרן, ואתה אסרת לו לעשותו כ'ז שלא יאמרו הרופאים שיש בדבר סכנה ואפילו ע"י גוי ...

תשובה: ... וע"י גוי ... דשעפ"כ מנדרבנן אסור ... וכיון שאין כאן אלא איסור דרבנן במקום צערא כי הא לא גזרו ויכול לעשות ע"י גוי. ואעפ"כ תלמדהו שיקח תחילה במספריים עד שלא יניח כדי לכוף ראשו לעיקרן, ואז כשמביא עליו התער אינו עוד איסור, שאין זה קרוי פאה ולא שיער כדמשמעין בסוגיות בניזר שאין זה גילוח כלל.

שו"ת בשמים ראש סימן יח

Shu't Besamim Rosh dealt with the case of a person who had a painful skin condition that affected his face and the doctors instructed him to shave off his facial hair with a razor. The Besamim Rosh permits this using a non-Jewish barber in the following way. First, the beard should be cut with scissors to a minimal length (such that the hairs could not be bent back on themselves). This renders the hair halachically 'non-existent'. Then the halachically irrelevant stubble could be shaved by a non-Jew with a razor.

7. We will need to define 'destruction'. Even a razor does not destroy the hair follicle. It normally cuts the hair just above the level of the skin, but it may cut the hair BELOW the surface of the skin in certain situations. Depilatory cream removes the hair just under the surface of the skin. Waxing cuts the hair well below the skin, closer to the follicle. Tweezers put out the hair from just above the follicle. Epilation pulls out the hair from the roots right in the follicle. Hashchata in halacha does not necessarily mean entire destruction. In the mitzvah of bal tashchit for fruit trees, there will be a halachic prohibition to needlessly cut off branches and destroy fruit, even if the tree is not fully uprooted.

17. שתי שערות האמורות בפרה ובנגעים והאמורות בכל מקום - כדי לכוף ראשן לעקרון, דברי רבי ישמעאל. רבי אלעזר אומר כדי לקרוץ בצפרן. רבי עקיבא אומר, כדי שיהו נטלות בזוג:

משנה נדה פרק ו משנה יב

The Mishna brings a machloket concerning the minimal halachic length of a hair (for the laws of Para Aduma⁸, Tzara'at⁹ and other areas of halacha¹⁰). Rabbi Yishmael rules that this is a length that the hair could be folded back on itself to touch the skin. Rabbi Elazar ruled that the relevant length is that which can be pinched by a fingernail¹¹. R. Akiva rules that the relevant length is that which can be cut with scissors.

18. גמ'. אמר רב חסדא אמר מר עוקבא: הלכה כדברי כולן להחמיר.

נדה נב:

The Gemara rules that the halacha follows whichever of these opinions is the most stringent in each case.

The longest hair of the three opinions is obviously R. Yishmael's view. But which is the shortest? Apparently, the view of R. Akiva is the shortest hair since scissors can cut more closely than the fingernail can pinch.

19. שתי שערות האמורות בבן ובבת ובכל מקום שיעורן כדי לכוף ראשן ש לעיקרון, ומשיצמחו ויהיו יכולות להנטל בפי הזוג עד ת שיגיעו לכוף ראשן לעיקרון דנין בהן להחמיר בכל מקום, לפיכך בבן ובבת נחשוב אותם גדולים להחמיר הואיל וצמחו כדי להנטל בפי הזוג, ונחשוב אותם קטנים להחמיר הואיל ולא הגיעו לכוף א ראשן לעיקרון.

רמב"ם אישות פרק ב הלכה טז

We see an application of this in the Rambam in the question of when a child reaches halachic majority. The Torah definition of majority is when the child reaches 12 (for a girl) or 13 (for a boy) and also has grown 2 pubic hairs.¹² The Rambam rules that the individual is a safek gadol once the hair could be cut with scissors (ie the smallest shiur) and a safek katan until the hair can be folded over (the longest shiur).

In fact the Besamim Rosh, which purported to be the long-lost teshuvot of the Rosh - 13C Rishon R. Asher ben Yechiel, were in fact discovered to be a forgery, carried out by Rabbi Saul Berlin¹³! The ruling of the Besamim Rosh was rejected by the Nodeh Beyehuda and later by the Chatam Sofer.

20. הארכתי בזה יען בנב"י בתרא ח"ד סי' פ' - שאל הרב השואל אם כבר נגזזו השערות עד שיעורא זוטא ושוב עקבי השערות הנותרים המה כאילו אינם אם מותר להשחית הנותר בתער. והנה שאלה זו לקוחה מכזבי הרא"ש שבס' בשמים ראש סי' י"ז ... ואני אוסיף אי אין קבלה על השיעור א"כ הסברא נוטה דחייב עליו, דהרי תער לא כתיב בקרא אלא לא תשחית. וחז"ל אמרו (מכות כא.) אין גילוח שיש בו השחתה אלא בתער ולא במספרים. וא"כ ממנ"פ! אי נימא דשערות הנשארים אחר גילוח הזוג הוי כמאן דליתי, הרי השחית והיינו בתער ולא 'במספרים כעין תער' אלא תער ממש שהרי גילח והשחית! אע"כ צ"ל מה שנשאר אח"כ שם שער עליו והוי גילוח בלי השחתה - א"כ המשחית אחריו חייב!

שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קנד

The Chatam Sofer rules that the solution of the Besamim Rosh¹⁴ was totally prohibited and also inconsistent. If the first scissor cut had effectively destroyed (at least halachically) the hair, that itself was called hashchata and is equivalent to a razor. If the first cut did NOT destroy the hair, then the second one definitely did!

We see clearly from here that the concept of 'ta'ar' - is not exclusively a razor blade, but anything which halachically removes the hair! Any machine which cuts the beard shorter than minimal halachic definition of a hair would be prohibited EVEN if the action of the blades were like scissors. Depending on the definition of hair used, any machine which left stubble too short¹⁵ would be a 'razor'.

8. Where two white or black hairs invalidate the cow.

9. Where two hairs can be a sign of tumah.

10. There is a debate as to whether it will also apply to the peot hazakan.

11. There are different ways to define this - grabbing the hair with the nail, lifting the hair with the nail (shorter), feeling the hair with the nail (even shorter). These will have an impact on the halacha.

12. For all rabbinic mitzvot (eg minyan) there is a halachic chazaka that, once the child has reached 12/13, they will have grown 2 hairs, and this is not checked in practice. However, for Torah mitzvot, this chazaka is not relied upon and therefore a fresh bar/bat mitzvah should not perform Torah mitzvot on behalf of an adult. One common application of this is the reading of Parashat Zachor (and perhaps also Para).

13. 1740-1794 - Germany. Berlin was the son of the Rabbi of the Great Synagogue of London who served later as chief rabbi of Berlin. Saul Berlin was raised as a traditional Jew with a full talmudic education, but became a staunch Maskil with a strong anti-rabbinic agenda. In 1793 he published the Shu't Besamim Rosh - 392 responsa purporting to be by R. Asher ben Yehiel, with many glosses and comments that he called 'Kassa de-Harsna' (Fish Fare). Many of these took on strong pro-haskala positions. Berlin says, for instance, (in No. 257) that an insight into the principles of the Torah and its commands cannot be gained directly from it or from tradition, but only by means of the philosophico-logical training derived from non-Jewish sources. He also alleged that it should be permitted to drink non-kosher wine (No. 36) and to ride on Shabbat.

Berlin's younger brother, Rabbi Solomon Hirschell (1762-1842) served as the Chief Rabbi of Great Britain 1802-42 and is remembered for his unsuccessful attempt to stop the spread of Reform Judaism in Britain by excommunicating its leaders.

14. Which he calls the 'kizvei haRosh' - the lies of the Rosh - due to its forgery.

15. Certainly if it were too short to lift with the nail or perhaps even the length that could be folded on itself. The Gemara defines the latter as 7 days' stubble.

21. **שאלה גילוח הזקן במכונה.** המכונה בימינו לפי הנראה לעין מגלח כמו תער אבל בעצם פעולתו הוא כמספריים שחותך דק ע"י צירוף ב' הסכינים - העליון והתחתון. והקדוש החפץ חיים (פ"ג דמכות בליקוטי הלכות) וכ"כ הח"ח בקונטרס שבסוף ספר נדחי ישראל, וכן רבינו החזו"א זצ"ל פסקו שזהו תער ממש! אבל רבים נהגו להקל, ובילדותי שמעתי שהגאון רבי חיים עוזר זצ"ל התיר, ואף שאין מכונה אחת דומה לחבירתה, אבל כפי ששמעתי השאלה היתה במכונה כעין אלו המצויים היום. ונראה שתלוי בגדר השחתה מהו האם תלוי בראית עין וא"כ גם כאן לא נראה שער כלל ולכן דינו כהשחתה ממש ואף שאינו בתער כיון שלעין נראה דמשחית אסור כדין תער שתלוי בהשחתה. ואם תלוי במציאות ולא לפי ראיית העין, כיון שהעליון והתחתון חותכים ביחד כמספרים ולא התחתון לבד אינו כתער.... וממילא לענין גילוח במכונה שהוא איסור חמור שהמגלח עצמו עובר חמשה לאוין ודאי חייבין להחמיר. וכן הורה הגאון רבי יעקב קניבסקי זצ"ל לאסור שזהו איסור דאורייתא כתער. אבל צריך לראות שלא יהיה תחלתו להחמיר וסופו להקל, ובמקום שאי אפשר למונעו מתער אלא במכונה נראה שראוי לעשות כן עד שיתרגל למונעו גם ממכונה

תשובות והנהגות כרך א סימן תנט

R' Moshe Sternbuch takes the view that any shaver which does not leave visible hair is considered to be a 'razor' and is totally prohibited (although since there are lenient opinions, this is at least a little better than an actual razor blade). He quotes this as the opinion of the Chafetz Chaim¹⁶, the Chazon Ish and the Steipler. This was also the position of Rav Eliashiv and Rav Schach.

22. (ב) ועל שאלתו בענין גילוח במכונה עלעקטורית והביא דברי חת"ס סימן קנ"ד באמצע התשובה שכתב וז"ל שהרי 'תער' לא כתיב בתורה אלא 'לא תשחית'. ... חזינן דהיכא דלא נשאר שיעור שער אחר גילוח אפ"ל על ידי מספרים חייב בבל תשחית! הנה בירחון הפרדס סיון תשי"ב ס"י ס"ז, ראיתי שרב א' מביא בשם הג' ר' צבי פסח פרנק האב"ד בירושלים לאסור גילוח חשמלית. והרב הנ"ל מפלפל שם להיתר. וכתבתי תיכף לידידי הרב הגאון הנ"ל לירושלים, וקבלתי ממנו תיכף תשובה וז"ל - מה שנדפס בשמי לאסור מכונה חשמל אינו נכון! רק השבתי להשואלים אותי על זה, דהיכי שהמתגלחים יצאו נקיים באופן שהבשר נעשה חלק לגמרי שלא נשאר עליהם שום רושם, דגילוח כזה דין תער יש לו כמו שכ' הרמ"א (סי' קפ"א סע' י) בגילוח במספרים ולפי זה במכונה שהנסיון הורה שמגלח למשעי י"ל דהיינו תער. ולכן אני אומר לכל שואל שיזהר שלא להדק המכונה להבשר דמתוך ההידוק יבא לידי גילוח ממש. אבל כשאינו מהדק כ"כ אז אינו בגדר פס"ר שיבא לידי גילוח ושריא עכ"ל ידידי הרב הגאון הנ"ל - ודי בתשובה זו.

שו"ת חלקת יעקב אורח חיים סימן קג

R' Yaakov Breisch also understands that a 'razor' means, halachically, a close shave. He quotes R. Zvi Pesach Frank who advised that people should not hold the shaver too close to the face to avoid a close shave!

23. ועיין ב'חלקת יעקב' (וי"ד סימן צ') שמתיר כשאינו מהדק את המכונה לבשר, שמתוך ההידוק הוא גילוח ממש שלא נראה השערות, ובכה"ג שאינו מהדק אינו פסיק רישיה ומותר. ודבריו תמוהין! שאנן סהדי שאפ"ל בכה"ג שאינו מהדק, לא נראה כלל השער בחלק גדול מהפנים. אבל נראה שעכ"פ ראוי לעורר שגם המקילים בזה טוב שיזהרו לפחות שלא לחזור פעם אחר פעם ולדחוק המכונה לעור הפנים עד שיהא נקי לגמרי משער.

תשובות והנהגות כרך ה סימן רסד

R. Sternbuch rejects that suggestion as simply ineffective! Although he rules that electric shavers are totally prohibited, he advises that, even according to the lenient opinions, men should not shave over the same area of skin multiple times in order to avoid a close shave.

24. וכן מה שנאמר לי בשם הגאון החזו"א ז"ל, הביא הגר"מ [שטרנבוך] שליט"א הנ"ל, שסיפר לו עד נאמן ממצוייני כולל פונובז, ה"ה המופלג בתו"י הרב נח ברמן שליט"א. ששאל בעצמו פי החזו"א זצ"ל אם נכון השמועה שהוא פסק שירא שמים יש לו לזיזהר שלא לגלח במכונה אלקטרי? והשיב שלא נכון! רק זהו איסור לכל אחד ולא לירא שמים לבד. וע"ז שאל עוד, אולי יש לחלק, ובמכונה שיק לבד יש לאסור והשיב שכבר עשה נסיונות במכונות גילוח. שלכלך היד בדיו וגילח במכונה ונעשה נקי במקומות שונים. וע"כ מוכח שנוגע בבשר והוה כתער ויש לאסור בכלהו עכ"ד.

שו"ת מנחת יצחק חלק ד סימן קיג

The Chazon Ish prohibited electric shavers on the basis that the shave was too close. He tested them by putting ink on his arm and then rubbing with the shaver turned on. Since the ink was erased, he understood that the shaver was cutting very close to the skin.

According to this approach, any electric shaver which makes the face look clean after the shave will be prohibited. This effectively prohibits all electric shavers!

16. Although it seems that the Chafetz Chaim (who died in 1933) was in fact talking about mechanical clippers. If so, even though they left considerable stubble, he still considered them to be prohibited. Modern electric shavers that give a much closer shave would be even more problematic! However, he may alternatively have been referring to the Gillette safety razor and not the electric shaver. This the view of R. Pfeuffer in his sefer ob cit. If so, this ruling would not be so relevant to modern shavers.

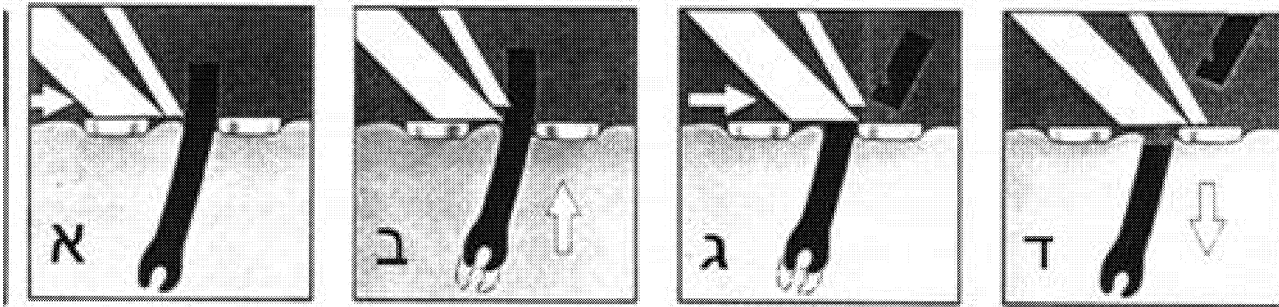
C2] APPROACH 2 - IS THERE SOMETHING BETWEEN THE BLADE AND THE SKIN?

25. הנה לענין גילוח הזקן יש לדון, דמכיון דעצם הסכין אינו פוגע ולא נוגע בבשר מפני שיש הפסק דק ביניהם, א"כ אין דינו אלא כמספרים כעין תער שאינו עובר בל"ת דגילוח הזקן ...

שו"ת הר צבי יורה דעה סימן קמג

Rav Tzvi Pesach Frank ruled that since there is a very thin screen which interposes between the blades and the skin, this will be considered 'misparayim k'ein ta'ar' - scissors which are like a blade (but not an actual blade). This is permitted for the beard¹⁷ but prohibited for the peot harosh.

This was also the psak of R. Yosef Eliyahu Henkin¹⁸ and the position of R. Avraham Blumenkrantz. According to this approach, some electric shavers will be permitted. However, some will not! The lift-and-cut shaver actually lifts not only the hair but also the skin and brings it into direct contact with the blade.

C3] APPROACH 3 - PROCESS MATTERS! HOW SHARP IS THE BLADE?

The sharper a blade is, the less resistance is needed for it to cut. Scissors are relatively blunt, but the high resistance of the two blades pressing together enables them to cut. Using one blade of the scissors is usually useless. Even a sharp blade requires some pressure and resistance. Cutting a piece of paper in the air is very difficult, but becomes possible as the blade becomes extremely sharp. A razor must cut hair against the resistance of the human skin, which is very soft and easily damaged. As such, the razor must be VERY sharp order to remove the hair.

Rav Moshe Feinstein did not address the issue directly in his teshuvot although many of his talmidim report that he was lenient on the issue of electric shavers.¹⁹ He ruled that the Gemara permitted scissors since their blades are less sharp and it requires the dual action of BOTH blades to cut the hair. The razor is however much sharper.

26. The protective metal screen housing a blade that some razors have can work in one of two ways. If it acts as a second blade that enables the first to cut against, one is shaving with a scissors. Those who permit shaving with scissors which can produce the effects of a razor would permit such a razor. If, however, the screen just protects the skin but does not aid in cutting the hair, the hair is still being cut by a razor. If a razor cuts the hair out at the skin it accomplishes "hashchata" even if it does not touch the skin itself. I am of the opinion that using such an electric razor to shave with is prohibited, just as using a razor itself is.

R. Shabbatai Rappaport (translated and adapted by R. Eliezer Kwass)²⁰

Rabbi Rappaport goes on to stress the halachic analysis cannot be based on the advertising and marketing claims of the companies. These often give the impression²¹ that the electric shaver is just as effective as a razor blade. This is rarely the case, and the only way to analyze the halachic implications is to examine the patents, to experiment with the machines, and to ascertain how exactly the shaver works.

17. Unless the screen itself is sharp enough to cut the hair. This will then be like the case of the Rema and the Terumat Hadeshen that we saw in Part 1, where scissors were being used as an actual blade

18. Although see below on Rav Henkin's concern for the possibility of a rabbinic prohibition.

19. He was uncharacteristically unwilling to give a haskama to sefarim which were stringent on electric shavers. It is not clear why he did not address the issue directly in the Igrot Moshe. Some suggest that, although he ruled that many electric shavers were halachically permitted, he still felt that a Jewish man should have a beard!

20. Available at <https://www.torahmusings.com/wp-content/uploads/2007/07/electric-razor.htm>

21. Who can forget Victor Kiam and the Remington slogan - 'shaves as close as a blade or your money back' - <https://www.youtube.com/watch?v=qf22bddvLnc>
<https://www.youtube.com/watch?v=0cfW4WftG08>

27. As shavers became more sophisticated, they also became more halachically challenging. With some models, the stronger motors made the head vibrate faster and cut the beard closer. The lift and cut shaving systems that evolved from the older Norelco Triplehead system claimed that they could shave as close as a razor. As the skin was held taut, the shaver alleged to cut the beard below the skin like a תער. Although shaving professionals will admit that the closeness of one's shave depends upon a person's beard conditions and texture, realistically, the system works better in theory than in practice. Hagaon R' Moshe Feinstein זצ"ל was of the opinion that only the תער - the straight-edged razor, is the Torah's forbidden form of השחתה and גילוח. Any other method of השחתה and גילוח would be permitted. Based on this fundamental understanding of the Gemara, electric shavers would be permitted even if the shaver removed facial hair beneath the skin, since the shaver works in a scissor-like and not razor-like action.
- However, due to the increased sharpness of the blades of the rotating heads it is conceivable that the blades could cut the beard hairs off before the combined cutting of blade and screen. Therefore, even according to the Poskim that permit electric shavers, this shaver would be problematic, because it would be cutting like a תער which is אסור. Can one practically determine whether the shaver in question is a kosher model?
- Hagaon R' Moshe Feinstein זצ"ל who permitted the use of electric shavers used a criteria similar to the shochet who would demonstrate how sharp his חלף (shechita knife) was. To show the sharp edge of his knife, a shochet would take a hair from his beard, and holding the hair in one hand, the shochet would see whether the חלף cut the dangling hair. If the hair was severed, the shochet's steel passed the test. So too, in a similar manner, R' Moshe would often test the sharpness of an electric shaver's blades. He would take a beard hair and test the blades! The shaver would be acceptable if the hair was held taut and was not split in half.
- The only practical suggestion that can be given to one whose shaver failed this test is to dull the blades. This can be done by taking a key or some other hard, flat instrument and running it along the sharp edge of the blade. Obviously, this shaver will not work as well; nevertheless, it is still effective and will transform a previously questionable shaver into one that is acceptable by the Poskim who permit the use of shavers.

Rav Moshe Heineman - Spring 2010 <https://www.star-k.org/articles/kashrus-kurrents/563/electric-shavers/>

According to this approach, if the 'lift and cut' system has a very sharp blade, it WOULD be a problem and the blade would have to be dulled.²² Also, some poskim have ruled that the lift-and-cut would be prohibited by Rav Moshe since it effectively works as a razor and as scissors. They claim that these shavers would be prohibited because the hair is lifted up by one blade and then cut by another, single blade, rather than by the screen and the blade. This is acting like a razor and not like scissors.²³

28. Several of the innovations that appear in manufacturers' patents make shaving much more efficient but do not fundamentally change the operation of the shaver. For instance, one patent uses a system of springs to enable the blade to come as close as possible to the screen that acts as the second blade. It shaves closer and more efficiently than other shavers but still operates like a scissors. Another patent is for a shaver that uses a vacuum pump to suck in the skin and hair, but does not alter how the blades work. Both are still using a scissors-like action.
- It is important to note that the direction that the blades move is not relevant in determining whether it is working with a scissors-like or razor-like cutting process. Braun razors, unlike others whose blades move parallel to the skin, move in the direction of the skin. Its cut is also achieved by scissors-like action, blade to screen, but its close shave is achieved by an extremely flexible metal screen.
- Norelco (Phillips in Europe) developed a shaver that they claim (though other manufacturers denied their claim) gives a totally smooth shave. It is made of two interlocking sets of blades, with one of the blades of the first set placed between two of the second. The function of the first blade is to pull out the hair from the skin. Before it has a chance to sink back below the skin, the second blade cuts it off, achieving a very smooth shave. It seems that this shaver is also not operating as a razor, but as a combination of a tweezers (melaket) and scissors. If one would pull out hair from the skin with a tweezers and then snip it off with scissors, one should also achieve a close shave; but the Torah never prohibited such a process. This similar process, though it achieves a very close shave, is not a razor cut.

R. Shabbatai Rappaport (translated and adapted by R. Eliezer Kwass)

Even the 'lift and cut' system²⁴ would not be problem according to this view, since the blades were still ultimately acting as scissors. The fact that the hair was effectively cut under the skin surface - thus giving a very smooth shave - is not halachically relevant.

22. Rav Yisrael Rozin of Machon Zomet writes in Techumin Vol 22 that Zomet tested most of the shavers on the market and removed their blades. They found that almost all of passed Rav Moshe's test since the blade alone was not able to cut a hair held taut.

23. See <https://www.torahmusings.com/wp-content/uploads/2007/07/why.htm> for an article by Halacha Berura in which the article's author writes that he confirmed this understanding with R. David Feinstein, R. Reuven Feinstein and R. Yisrael Belsky.

24. See the following article on Lift-and-Cut shavers by R. Gill Student - <https://www.torahmusings.com/2017/07/lift-cut-shavers/>

C4] APPROACH 4 - PRACTICALITY - RAZORS CUT A LOT OF HAIR AT ONCE!

29. ...שפיר השמיט הכתוב מלת שער, להורות שההשחתה היא ללחיים עצמם שמשבית ומבטל מהם כח צמיחת השערות. ... אמנם הנסיון אינו מאמתו כי עינינו רואות שהתער אינו מגלח השער מעיקרן. וההשחתה שעושה התער הוא כמ"ש רנ"ו שבהעברה אחת על העור לוקח חלק גדול מהזקן, והמכלה דבר בבת אחת נקרא השחתה. ולמ"ש הראב"ע ששער הזקן לתפארת האדם הם, וכ"א בשבת קנ"ב 'הדרת פנים זקן'. ובמכדרשב"י (נשא קל"ט א') דיקנא הוא שבחא ושלימותא ויקירותא מכל פרצופא. א"כ ההשחתה אינו לשער לבד כ"א גם לאדם שמשחית תפארת פניו, לכן השמיט שער

הכתב והקבלה ויקרא יט:כו

The approach of the Ktav Vehakabala²⁵ is that 'hashchata' is not focused on the specific hair. Hashchata means to shave off large parts of the beard at the same time, which is the action of a razor.

30. ... והנה לכאורה קשה ע"ז א"כ אמאי אינו לוקה במספרים הא גם כאן אינו משייר כדי לכוף ראשו לעיקרו ומאי שני מספרים מתער? וצ"ל כמ"ש הרנה"י²⁶ והכתב והקבלה בביאוריהם על התורה דהא באמת גם התער אינו מעביר השער עם השרש אלא דעכ"פ נקרא השחתה משום דמכלה חלק גדול בבת אחת עיין שם ...

שו"ת מלמד להועיל חלק ב (יורה דעה) סימן סד

The Ktav Vehakabala is a commentary on Chumash and not a classic halachic source. However, this approach is quoted by R. Dovid Zvi Hoffman in his teshuvot.²⁷

The electric shaver does not shave large numbers of hairs at the same time. In fact, they remove the hairs one by one very fast!²⁸ This is the position of R. Nachum Rabinovich. In Melumedei Milchamah (no. 128), R. Rabinovich rules that all electric shavers are categorized as *melaket* and *rahitni* because they cut hairs individually, as opposed to razors that cut a large number of hairs at a time. According to him, there is no difference between a screen shaver and a Lift-and-Cut shaver, and the latter is entirely permitted.²⁹

Rav Yisrael Rozin in Techumin 22 brings another sevara to permit electric shavers. He points out that even if the shaver, on examination, has a razor action, since this is happening at extreme speed and on a microscopic level. Halacha takes account only of that which is discernable in normal life and, since the shaver appears to be working with a scissor action, this will be relevant 'reality' on which to give a psak.

D] A RABBINIC PROHIBITION?

D1] BAL TASHCHIT DERABBANAN

Although the Gemara clearly ruled that the Torah prohibition of shaving the corners of the beard is only breached if there is BOTH 'hashchata' AND 'giluach', some poskim have taken the view that there is an additional Rabbinic prohibition.

31. וכתב הרמב"ם זכרונו לברכה (עכ"ם פ"ב ה"ז) ואם גלח במספריים פטור. נראה מדבריו דדוקא פטור הוא אבל אסור לעשות כן. ואפשר שיהיה הענין במגלח במספריים כעין תער, וכמו שנראה הענין כן במסכת נזיר, שאמרו שם (נ"ח)

ספר החינוך מצוה רנב

The Sefer HaChinuch rules, based on the wording of the Rambam, that although only a true razor blade is prohibited on a Torah level, even 'misparaim k'ein ta'ar' - ie a close shave with scissors - is Rabbinically prohibited. It sounds from the Chinuch like this is a Rabbinic extension of the actual mitzvah of Bal Tashchit to include hashchata even without giluaach. This would prohibit any type of close removal of hair eg by waxing, depilatory cream, tweezers, scissors etc.

25. R. Yaakov Tzvi Mecklenburg (19C Germany)

26. R. Naftali Hertz Wiesel (18C Germany)

27. This approach is also mentioned by R. Shabbtai Rappaport in his article in Techumin 13.

28. Other counter that this is not the 'feel' of an electric shaver. On the contrary, shavers seem to remove large swaths of hair easily. The fact that they are microscopically removing single hairs may be irrelevant - see the sevara of Rav Rozin below, which in this case would be a stringency.

29. See <https://www.torahmusings.com/2017/07/lift-cut-shavers/>

D2] LO YILBASH DERABBANAN

32. ז. ועתה נבוא לדין גילוח הזקן אם שרי במספרים כעין תער או שלא כעין תער או דאסור לגמרי מד"ס. הנה לכאורה מהא דרב דלעיל סעי' א' דמשמע דס"ל דהמעביר שער בית השחי ובית הערוה בתער לוקה מדאורייתא משום לא ילבש גבר. ואעפ"כ מותר להעביר שם השיער במספרים אף כעין תער. מיהו במלקט ורהיטני אסור. א"כ לכאורה יש לדקדק מכאן לענין פיאות הזקן דג"כ אינו חייב אלא בתער שאעפ"כ מותר ללקט במספרים אף כעין תער דמ"ש מיהו במלקט ורהיטני ודאי אסור מדרבנן אף על גב דנק' השחתה בלי גילוח במכות (דכ"א א').

שו"ת צמח צדק (לובאוויטש) יורה דעה סימן צג

The Tzemach Tzedek³⁰ understands that the Rabbinic prohibition is Lo Yilbash - for men not to perform any feminine grooming. According to this, even hair removal which is not technically prohibited on a Torah level under the rubric of bal tashchit, could be prohibited derabbanan IF it is deemed to be feminine. Tweezing and waxing will clearly be a problem. Normal shaving with an electric shaver would almost certainly not be considered exclusively feminine in today's world.

D3] CHUKAT HAGOY DERABBANAN

- The Sdeh Chemed (Vol 2 p 20) rules that there is a rabbinic mitzvah of Chukat Hagoy.

E] KABBALISTIC CONCERNS

33. פתח ר"ש ואמר ווי מאן דאשיט ידוי בדיקנא יקירא עלאה

זוהר - האדרא רבא כרך ג (במדבר) פרשת נשא [המתחיל בדף קכו עמוד ב]

The Zohar is very negative about a man who even touches their beard!

34. וענין פאת הזקן הנה גם הם צינורות של שפע כנזכר. ולא עוד אלא שהיה [הארז"ל] אומר שאיסור גדול מאד הוא לעקור או לתלוש בידו אפילו שער אחד בלבד בכל מקום זקנו כי הם צינורות של שפע. ולכן צריך האדם לזהר שלא ישים ידו בזקנו למשמש בה כדי שלא יעקור ויתלוש איזה שער. גם היה אומר מורי זלה"ה שבכל פעם שהאדם מזרו ומעמיד על עצמו שלא ליגע בזקנו לטעם הנזכר יכוין כונה הנז"ל שבזקן הנזכר נרמז שם א-ל-שד-י. גם היה מורי זלה"ה נזהר מאד שלא לגלח ראשו אחר שעת המנחה גדולה ואפילו בערב שבת לא היה מגלח ראשו אלא קודם חצות היום דוקא.

עץ החיים שער המצות (ארז"ל) - פרשת קדושים

In the Etz Hachaim, the position of the Arizal is that the corners of the beard each represent a different channel - tzinor - to download 'shefa' from Shamayim. There are specific mystical kavanot to focus on when not touching the beard³¹ in order to connect to this shefa.

35. (ה) ... והאר"י ז"ל לא היה מגלח כלל לא צתער ולא צמספרים לא צשום מקום כלל, זולת צשיער שעל השפה המעבז האכילה היה חותך צמספרים. גם היה נזהר שלא ליגע בזקנו שמא יעקר ח"ו צ' משערותיו ונמצא פוגם ועוקר ליורו א' ח"ו. אבל הש"ך תפס דברי הרב עיקר ורבו דלא לוסוף על החומרא עכ"ל.

באר היטב שולחן ערוך יורה דעה סימן קפא ס"ק ה

The Be'er Hetiv on Shulchan Aruch brings the kabbalistic position of the Arizal.

- Is there a halachic imperative to be concerned for kabbalistic issues, when the Gemara clearly permits cutting the beard with scissors?

30. See also R. Yosef Eliyahu Henkin in his Ketavim Vol 1 p116, who quotes the Tzemach Tzedek. Rav Henkin is known to have permitted electric shavers (possibly for the reasoning of R. Tzvi Pesach Frank above), but it is clear from his writings here that he feels that Jewish men should have beards, based on the ta'amei hamitzvot (see Part 1). Although the reasons for mitzvot do not define the halachic parameters of the mitzvah, they do reveal what he calls the 'ratzon haTorah' - 'ואף שטעמי המצוות אינם עיקר לענין חיוב, עכ"פ אין זה רצון התורה אם הוא עובר על טעם'

31. On the other hand there is also a mystical segula to stroke the beard when learning in order to understand the chiddush - see Ta'amei Minhagim Likutim Inyanim Shonim 22 in the name of the Bnei Yissaschar. Some have a minhag to use long beard hairs as bookmarks in sefarim. Other object on the basis that non-kodesh items should not be left in sefarim. One resolution is that if a person takes the view that the beard hairs are kadosh, as does the Ari, then they can be used as bookmarks. If one regularly shaves, the hairs are chol.

36. מעתה אבוא על דברי הגאון חת"ס זצ"ל בתשו' הנו'. עפר אני תחת כפות רגליו הקדושים אמנם בד"ת ניתן רשות גם לתלמיד לשאול ולהבין. והנה לא זכיתי להבין וראיתי תרי תמוהי מדכר אינשי ראשית מ"ש החת"ס זצ"ל מה שרמזו לספרי המקובלים שלא להושיט ידו בזקנו כלל אין לנו עסק בנסתרות עכ"ל. והוא לפלא! דהרי דבר זה מפורש בזה"ק במדבר (קל): וי לי למאן דאושיט ידו לדיקנא עילאה (ועיי' בצ"צ להגה"ק מליבאוויטש זצ"ל חיו"ד סי' צ"ג שביאר בזה דלאו דוקא מחומרא אסר בזה"ק רק מדינא כנו' להלן). והלא מפורש בדברי הרדב"ז וכנה"ג ומ"א (סי' כה ס"ק כ) דהיכא שהקבלה חולקת עם הנגלה בש"ס הולכין אחר התלמוד. מיהו אם בעלי הקבלה מחמירין יש להחמיר ג"כ עכ"ד. וכיון שהמ"א פסק ג"כ כן שצריכין להחמיר כבעלי קבלה במקום שמחמירין, א"כ למה זה דחה כלאחר יד ש'אין לנו עסק בנסתרות'. הלא חיוב לנו בכזה לתת לב במקום שמחמירין הבעלי נסתר לעשות כדבריהם להשמר ולהזהר. ובפרט שכבר כ' בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"א סי' מז) דכ"ז הכלל מקום שבעלי הקבלה חולקין עם הש"ס על כרחך זהו כשמחולקים בפירוש. אבל כשלשון התלמוד סתום וסובל ב' הפירושים אז בודאי בעלי הקבלה יכריעו. שהפ' גם בתלמוד כותי' ולא נשוי פלוגתא. והעיקר אז כדברי בעלי הקבלה וצריכין לשמוע להם עכ"ד. וא"כ כיון שבלשון הש"ס ומשנה במכות 'אינו חייב עד שיגלח בתער' יש לפרש דהיינו חיוב מלקות ליכא אבל איסורא מיהא איכא גם במספריים כמ"ש בחינוך להרא"ה מצוה רנ"ב דפטור אבל אסור.

שו"ת מנחת אלעזר חלק ב סימן מח

The Munktacher Rov expresses great surprise that the Chatam Sofer simply rejects the kabbalistic issues as non-binding halachically³². The meta-halachic position is that where there is a disagreement between the kabbalistic sources (Torat Hanistar) and Gemara and poskim (Torat Hanigla), the Gemara will take precedence. But where the kabbalistic sources are machmir (but do not disagree) it is appropriate to follow that stringency, certainly where the Gemara could also be interpreted in accordance with the kabbala. As such, the Minchat Elazar is very surprised that any poskim allow cutting the beard at all!

37. וראיתי מובא שבסוף ימיו של הקדוש הח"ח היתה קשה לו השמיעה. ולכן עמד בשעת קריה"ת סמוך לבימה, וכמה פעמים אירע שפתאום הרחיק עצמו מהבימה. וכששאלוהו לסיבת הדבר, ענה שכשנותנים עליה ליהודי בלי זקן אין אני מסוגל לסבול זאת ולכן אני מרחיק קצת. ומאז התקינו שבימים שיבוא הח"ח לשמוע קריה"ת לא יתנו עליה למי שאין לו זקן.

תשובות והנהגות כרך ה סימן רסד

The Chafetz Chaim is said to have recoiled when someone was called up to the Torah who did not have a beard!

F] SUMMARY

1. If a man shaves his entire beard with a razor blade, he will break 5 Torah mitzvot.
2. If a man cuts his entire beard with scissors, that will be halachically permitted according to most poskim. A small minority are concerned about the possibility of a rabbinic prohibition. According to kabbala, this would be prohibited.
3. If a man shaves his entire beard with an electric shaver there are 3 halachic positions:-
 - (a) All electric shavers are prohibited and the man transgresses 5 Torah mitzvot. Perhaps there could be a way to hold the shaver at a distance and leave stubble, or at least not go over the same area multiple times.
 - (b) Some electric shavers are permitted. Others are prohibited, in particular if
 - (i) they shave with a razor action - one blade against the skin, rather than a scissor action - a hair caught between two blades.
 - (ii) they cut the hair extremely close to or even under the skin.
 - (ii) the blades are very sharp.
 - (iii) the blades come into direct contact with the skin.
 Many poskim do not permit lift-and-cut shavers on that basis. The shaver could be adapted by blunting or removing some blades.
 - (c) All electric shavers are permitted.

32. The Chatam Sofer also mentions in that teshuva (O.C. 159) that the Rema MiFano - a renowned Italian kabbalist - did not have a beard. Some kabbalists draw a distinction between Eretz Yisrael (where one should follow the Arizal) and chutz l'Aretz, where one need not.